

MEMORANDUM

VOOR DE FORMATEUR VAN DE TOEKOMSTIGE
FEDERALE REGERING

GOEDGEKEURD DOOR DE ALGEMENE
VERGADERING VAN DE HOGE RAAD VOOR DE
JUSTITIE

OP 19.06.2024

MEMORANDUM VOOR DE FORMATEUR VAN DE TOEKOMSTIGE FEDERALE REGERING

Goedgekeurd door de algemene vergadering van de Hoge Raad voor de Justitie, op 19.06.2024

Er bestaat ook een Franstalige versie van dit verslag.

Il existe aussi une version française de ce texte.

U kunt dit document raadplegen of downloaden op de website van de Hoge Raad voor de Justitie.

www.hrj.be

INHOUD

1. Voorstelling van de Hoge Raad voor de Justitie	4
1.1 Geschiedenis	4
1.2 Onafhankelijkheid	4
1.3 Taken	4
1.4 Samenstelling	4
2. Rechtsstaat	5
2.1 Inachtneming van de scheiding der machten	5
2.1.1 <i>Uitvoeren van rechterlijke beslissingen</i>	5
2.2 Onafhankelijkheid van Justitie	6
2.2.1 <i>Verzelfstandigd beheer</i>	6
2.3 Grondrechten	6
2.3.1 <i>Redelijke termijn</i>	6
2.3.2 <i>Overbrenging van gedetineerden tussen de gevangenissen en de justitiepaleizen</i>	7
2.3.3 <i>Recht op een goede rechtsbedeling: het geval Brussel</i>	8
3. Justitie: een kwaliteitsvolle openbare dienstverlening aan de burger met respect voor de rechten van de rechtzoekenden	9
3.1 Digitaliseren	9
3.2 Innoveren	10
3.3 Communiceren	10
3.4 Fysieke toegankelijkheid	11
3.5 Financiële toegankelijkheid	11
3.6 Oplossingsgerichte aanpak	12
3.7 Aanwerving van de beste profielen ten dienste van de burger	12
3.7.1 <i>Aantrekkelijkheid van de mandaten van korpschefs</i>	12
3.7.2 <i>Aantrekkelijkheid van het ambt van magistraat</i>	13
3.7.3 <i>Aantrekkelijkheid van de functie van lid van het gerechtspersoneel</i>	14
3.8 Kwetsbare rechtzoekenden	15
4. Verbeter de werking van de Hoge Raad voor de Justitie	16
4.1 Advies en onderzoek	16
4.2 Benoeming en aanwijzing	18

1. VOORSTELLING VAN DE HOGE RAAD VOOR DE JUSTITIE

1.1 GESCHIEDENIS

De Hoge Raad voor de Justitie (HRJ) is opgericht in de nasleep van de Witte Mars. Regering en parlement hadden zich rekenschap gegeven van de ernstige vertrouwensbreuk tussen burger, politie en justitiële overheid. De beleidsmakers beperkten zich niet tot de oprichting van een 'Hoge Raad voor de Magistratuur' - een concept met corporatistische bijklank - maar beslisten tot de oprichting van een Hoge Raad voor de Justitie, waarin ook leden van de burgerlijke samenleving zetelen.

1.2 ONAFHANKELIJKHEID

De HRJ is verankerd in de Grondwet¹, autonoom in zijn werking en in het nemen van initiatieven. De HRJ functioneert in volle onafhankelijkheid van de wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht.

1.3 TAKEN

De Hoge Raad voor de Justitie helpt de Belgische justitie beter te functioneren via zijn drie kerntaken:

- Selectie en benoeming van magistraten: de HRJ organiseert de examens voor de magistratuur en draagt magistraten voor ter benoeming door de minister van Justitie.
- Externe controle: de HRJ voert externe controle uit op de werking van de rechterlijke orde, via audits, bijzondere onderzoeken en de behandeling van klachten over die werking.
- Advies: de HRJ geeft op eigen initiatief of op verzoek van de minister van Justitie of het Parlement adviezen ter verbetering van de werking van justitie, ten behoeve van de burger.

1.4 SAMENSTELLING

De Hoge Raad voor de Justitie telt 44 leden² die een mandaat van 4 jaar uitoefenen. Dankzij de linguïstische en socio-professionele pariteit kan de Hoge Raad voor de Justitie terecht een democratisch forum worden genoemd, waar alle meningen over het rechterlijke ambt tot uitdrukking komen.

In dit memorandum, dat bestemd is voor de (toekomstige) beleidsmakers, formuleert de HRJ **22 aanbevelingen** die het vertrouwen van de burger en de werking van Justitie kunnen verbeteren. De HRJ stelt ook hervormingspistes voor zijn eigen werking en opdrachten voor. Sommige van die voorstellen heeft de HRJ reeds geformuleerd in adviezen, verslagen en aanbevelingen. Andere voorstellen zijn nieuw.

¹ Artikel 151, § 2 van de Belgische Grondwet: "Er bestaat voor geheel België een Hoge Raad voor de Justitie."

² - 22 magistraten;

- 22 niet-magistraten (8 advocaten, 6 hoogleraren van een universiteit of een hogeschool en 8 leden uit het middenveld);

- 22 Nederlandstaligen;

- 22 Franstaligen.

2. RECHTSSTAAT

2.1 INACHTNEMING VAN DE SCHEIDING DER MACHTEN

Een rechtsstaat kan enkel bestaan als de wetgevende, de uitvoerende en de rechterlijke macht optreden binnen de grenzen vastgelegd door de Grondwet en de wet³. Ze zijn elkaar, in hun onderlinge verhouding, loyale samenwerking en wederzijds respect verschuldigd.

De naleving van de beginselen die aan de basis liggen van een rechtsstaat, is een basisvoorwaarde voor een democratie, zowel in België als in Europa. Dit laat burgers toe om van fundamentele rechten te genieten en er zich ook op te beroepen.

De hoven en rechtbanken die garant staan voor dit democratisch evenwicht, moeten ervoor zorgen dat de rechtsregels worden nageleefd zodat de collectieve en individuele vrijheden van eenieder worden gevrijwaard.

De legitimiteit van de wetgevende en uitvoerende macht steunt op de naleving van de wetten en besluiten die ze hebben aangenomen. Ze kunnen deze weliswaar veranderen, maar met inachtneming van de daartoe voorziene procedures.

Door een wet of een rechterlijke beslissing naast zich neer te leggen, onttrekken deze twee machten zich aan de beginselen van de rechtsstaat en hollen daarmee het gezag van de rechterlijke macht uit.

2.1.1 *Uitvoeren van rechterlijke beslissingen*

Aanbeveling 01:

Voer rechterlijke beslissingen uit meer bepaald:

- wat betreft de opvang van asielzoekers,
- wat betreft de detentievoorwaarden en de overbevolking in de gevangenissen,
- wat betreft de kaders van de magistraten (afdoende en tijdig ingevuld),
- wat betreft jeugdbescherming (door voldoende beschikbare plaatsen te creëren),

overeenkomstig de basisprincipes van de rechtsstaat, de vigerende Belgische wetten en de internationale verbintenissen van de Belgische Staat.

Het concept 'rechtsstaat' is de sokkel van elk democratisch systeem. Dat concept impliceert, onder meer, dat de overheden binnen de wettelijke grenzen handelen⁴ en dat ze de rechterlijke orde in acht nemen door zich te schikken naar de rechterlijke beslissingen⁵ die in kracht van gewijsde zijn gegaan. Zoals het Europees Hof voor de Rechten van de Mens herhaalt: " (...) de administratie is een element van de rechtsstaat [...] haar belang staat

³ <https://hrj.be/nl/nieuws/2023/de-drie-machten-geen-legitimiteit-zonder-wederzijds-respect->

⁴ <https://www.consilium.europa.eu/nl/policies/rule-of-law/>

⁵ HUSSON-ROCHONGAR, C. "La redéfinition permanente de l'État de droit par la Cour européenne des droits de l'homme", *Civitas Europa*, vol. 37, nr. 2, 2016, pp. 183-220.

dus gelijk aan dat van een goede rechtsbedeling⁶ vanwaar de plicht om zich “loyaal op te stellen” door de rechterlijke beslissingen uit te voeren⁷.

2.2 ONAFHANKELIJKHEID VAN JUSTITIE

2.2.1 Verzelfstandigd beheer

Aanbeveling 02:

- Ken meer middelen toe aan de rechterlijke macht in het licht van zijn nieuwe verantwoordelijkheden in het kader van het verzelfstandigd beheer.
- Breid de samenstelling van het College van de hoven en rechtbanken uit opdat dat orgaan representatiever zou zijn en zorg ervoor dat de interne werking van dat college democratisch is⁸.

De nieuwe verantwoordelijkheden van de rechterlijke macht moeten worden gekoppeld aan de bijkomende middelen die onvermijdelijk nodig zijn voor de uitvoering ervan. Bij gebrek aan afdoende middelen zal het verzelfstandigd beheer dode letter blijven.

De uitbreiding van de samenstelling van het College van de hoven en rechtbanken moet de legitimiteit van dat college garanderen. Daarnaast is er nood aan garanties dat de leden hun taken daadwerkelijk collegiaal uitvoeren en dat niet enkel de voorzitter en vicevoorzitter taken uitvoeren. Het kan niet dat een niet-representatief orgaan in naam van de zittende magistratuur onderhandelt over een wetgevende tekst of de totstandkoming van de beheersovereenkomst.

2.3 GRONDRECHTEN

2.3.1 Redelijke termijn

Aanbeveling 03:

Neem alle nodige maatregelen om de rechtzoekende het grondrecht te garanderen dat hij binnen een redelijke termijn wordt berecht. Publiceer hiertoe alle vacante plaatsen om het bestaande kader van de magistraten en het gerechtspersoneel in acht te nemen en wijs meer personele middelen toe op basis van de resultaten van de werklastmeting⁹.

Het Europees Hof voor de rechten van de mens heeft België herhaaldelijk¹⁰ veroordeeld voor de schending van artikel 6, §1 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (recht op een eerlijk proces binnen een redelijke termijn). Volgens het Hof kan een Staat niet enkel

⁶ EHRM, *Hornsby v. Griekenland*, nr. 19357/91, 19 maart 1997.

⁷ EHRM, *Mavroudis v. Griekenland*, nr. 72081/01, 22 sept. 2005, § 29.

⁸ <https://hrj.be/nl/nieuws/2023/brief-aan-de-minister-van-justitie-over-het-verzelfstandigd-beheer-van-de-rechterlijke-orde>.

⁹ <https://www.rechtbanken-tribunaux.be/sites/default/files/media/col/publications/amaiz40220/nl/eindrapport-werklastmeting-20-02-2024.pdf>

¹⁰ Met name: Eur. Hof R. M., arrest Van den Kerkhof v. België, 5 september 2023.

Eur. Hof R. M., arrest Brus v. België, 14 september 2021.

Eur. Hof R. M., arrest HO v. België, 9 april 2020.

Eur. Hof R. M., arrest Vandroemme v. België, 9 april 2020.

Eur. Hof R. M., arrest J.R v. België, 24 januari 2017.

Eur. Hof R. M., arrest Bell v. België, 04 november 2008.

verantwoordelijk worden gesteld voor de vertragingen in de behandeling van een specifieke zaak, maar ook voor de structurele tekortkomingen van zijn gerechtelijk systeem die aan de oorsprong liggen van die te lage termijnen¹¹.

Uit een recente studie van het College van de hoven en rechtbanken¹² bleek dat 43% meer rechters nodig zijn om de doorlooptijden te verbeteren. Een dergelijke studie moet tot de uitbreiding van de kaders leiden. Voornoemde studie heeft betrekking op de magistraten van de zetel. Het Openbaar Ministerie voert een gelijkaardige analyse uit.

De HRJ heeft verschillende klachten over het hof van beroep Brussel gegrond verklaard, voornamelijk over de trage rechtsgang¹³. In een arrest van 5 september 2023¹⁴ heeft ook het Europees Hof voor de rechten van de mens deze problematiek benadrukt.

Die traagheid heeft meerdere oorzaken. Het hof van beroep Brussel wordt met meerdere moeilijkheden geconfronteerd: een historische en constante toename van de achterstand in de behandeling van zaken, meer 'megaprocessen', een groeiend aantal afwezigingen om medische redenen, een gebouw in slechte staat en een personeelskader dat niet volledig is ingevuld ten gevolge van besparingen. Wat dit laatste aspect betreft, impliceert het gebrek aan magistraten, griffiers en griffiepersoneel aanzienlijke risico's voor de werking van het hof. Zo werden kamers reeds gesloten en zittingen van sommige kamers geschorst, wat een impact had op de dienstverlening aan de rechtzoekenden.

2.3.2 Overbrenging van gedetineerden tussen de gevangenissen en de justitiepaleizen

Aanbeveling 04:

Stippel een beleid uit voor de overbrenging van gedetineerden en garandeer de beveiliging van de hoven en rechtbanken, met name¹⁵:

- Evalueer de reële noden aan personeel en rollend materieel van de Directie beveiliging (DAB) van de federale politie en verhoog de middelen op basis daarvan.
- Herzie artikel 37, 5° van het koninklijk besluit van 1 december 1975 betreffende het wegverkeer om de overbrenging van gedetineerden als prioritair te bestempelen.

De frequente vertragingen in de overbrenging van gedetineerden leiden tot verdagingen van zaken of zelfs nutteloze zittingen omdat de gedetineerden niet aanwezig zijn. Die - schijnbaar operationele - problemen, gaande van zittingen die later beginnen tot overbrengingen die niet worden uitgevoerd, hebben een aanzienlijke weerslag op de werking van de rechterlijke orde.

Gelet op die problematiek moeten de beleidsmakers zich ertoe verbinden de nodige middelen toe te kennen, meer bepaald aan de Directie beveiliging (DAB), die in het hele land met een groot personeelstekort kampt. Vanuit pragmatisch oogpunt moet erop worden gewezen dat de voertuigen die de overbrenging van

¹¹ Eur. Hof R. M., arrest Van den Kerkhof v. België, 5 september 2023.

¹² <https://www.rechtbanken-tribunaux.be/sites/default/files/media/col/publications/amaiz4o22o/nl/eindrapport-werklastmeting-20-02-2024.pdf>

¹³ Alle verslagen zijn te raadplegen op <https://hrj.be/nl/publicaties>.

¹⁴ Eur. Hof R. M., arrest Van den Kerkhof v. België, 5 september 2023.

¹⁵ <https://hrj.be/admin/storage/hrj/rondetafel-overbrengingen-en-naaktfoilles.pdf>

gedetineerden uitvoeren, de gebruikelijke verkeersregels moeten volgen en vaak vertraging oplopen. Om de overbrenging van gedetineerden naar de justitiepaleizen te verbeteren, zou artikel 37, 5° van het koninklijk besluit van 1 december 1975 betreffende het wegverkeer moeten worden herzien.

2.3.3 *Recht op een goede rechtsbedeling: het geval Brussel.*

Aanbeveling 05:

Geef de vredegerechten en de politierechtbanken van de gerechtelijke arrondissementen Brussel en Halle-Vilvoorde één (of meerdere) voorzitter(s), één (of meerdere) directiecomité(s) en één (of meerdere) hoofdgriffier(s) en verbeter de aantrekkelijkheid van de ambten van vrederechter, griffier en griffiemedewerker in Brussel.

Door het ontbreken van een structureel beleid voor de vredegerechten en politierechtbanken in Brussel, hebben meerdere Brusselse kantons vandaag geen vrederechter. Die onaanvaardbare situatie is nadelig voor de rechtzoekenden en druist in tegen het grondrecht van toegang tot de rechter, dat nochtans wordt gewaarborgd door de Belgische Grondwet¹⁶ en de internationale normen¹⁷. Er moet ook grondig worden nagedacht over de taaleisen¹⁸ voor de vrederechters en het griffiepersoneel in Brussel.

¹⁶ Artikel 13 van de Belgische Grondwet: "Niemand kan tegen zijn wil worden afgetrokken van de rechter die de wet hem toekent." https://www.senate.be/doc/const_nl.html

¹⁷ Artikelen 6 en 13 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden.

Artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

¹⁸ Grondige tweetaligheid.

3. JUSTITIE: EEN KWALITEITSVOLLE OPENBARE DIENSTVERLENING AAN DE BURGER MET RESPECT VOOR DE RECHTEN VAN DE RECHTZOEKENDEN

3.1 DIGITALISEREN

Aanbeveling o6:

- Zorg ervoor dat de rechterlijke orde volledige controle heeft over de digitale gegevens die ze verwerkt.
- Zorg voor een betere interoperabiliteit¹⁹ tussen de verschillende databanken die de gerechtelijke entiteiten gebruiken met inachtneming van de wetgeving houdende de gegevensbescherming.
- Voer een concreet beheer in van de talrijke informaticaprojecten bij de rechterlijke orde via het continu monitoren van de vooruitgang van die projecten en van de toegewezen financiële middelen ter zake.
- Zorg voor een professioneel systeem om de rechterlijke beslissingen te pseudonimiseren.
- Verklein de 'digitale kloof'.

De onafhankelijkheid van de rechterlijke macht loopt, onder meer, via haar controle op de software en de gegevens die ze verwerkt. De ontwikkeling en het beheer van het Centraal Register voor Collectieve Schuldenregeling ('JustRestart'), alsook van het Centraal Register Solvabiliteit ('RegSol') werden toevertrouwd aan de Orde van Vlaamse Balies, alsook aan de Orde van de Franstalige en Duitstalige balies. De HRJ herinnert eraan dat de gerechtelijke overheden die registers rechtstreeks zouden moeten invoeren en beheren. Zo moet worden nagedacht over de kosten van het externaliseren van de digitalisering van justitie, de beheersing van de IT-middelen en het behoud van de expertise ter zake bij de rechterlijke orde.

De hoven en rechtbanken, alsook het Openbaar Ministerie maken dagelijks gebruik van talrijke databanken²⁰ om hun taken te vervullen. In het belang van de rechtzoekende en de maatschappij moeten die databanken correcte informatie bevatten, gebruiksvriendelijk en leesbaar zijn voor zowel de magistraten als het gerechtspersoneel. Ook de interoperabiliteit van die systemen is primordiaal. De snelle toegang tot relevante informatie bij de rechterlijke orde is des te belangrijker in een context die door terroristische dreiging wordt gekenmerkt²¹.

De rechterlijke orde heeft onlangs tal van informaticaprojecten opgestart²². Het is een goede zaak dat Justitie de informaticamiddelen moderniseert, maar dat gebeurt best op coherente wijze. Om de versnippering van de financiële middelen en de nodige acties tegen te gaan, moeten die verschillende werven goed worden beheerd. Daarnaast moet worden ingezet op doeltreffend onderhoud van IT-tools om het gebruik ervan op de lange termijn te garanderen.

¹⁹ Het begrip 'interoperabiliteit' doelt op de mogelijke communicatie tussen twee of meerdere systemen, toestellen of hardware en software.

²⁰ Waaronder onder meer: de Gemeenschappelijke Gegevensbank, de Algemene Nationale Gegevensbank, I+ Belgium, MaCH, het Centraal wapenregister, het Rijksregister, Sidis Suite.

²¹ Met name: aanval van 10 november 2022 in Brussel, aanval van 16 oktober 2023 in Brussel

²² Met name: JustJudgment, JustDeposit, JustConsult, Justinbox, JustView, JustFamily, JustCourt, JustAct, JustSignal, JustCase, JustInvoice, JustProtect, JustOne, JustBan, JustSend, IAM, JustSign, JustIntegration, JustHelp, JustEvidence, JustTalk, ...

De toegang tot de rechterlijke beslissingen is in het belang van de rechtzoekende. De rechterlijke macht moet bevoegd zijn voor de modaliteiten van die toegang. Artikel 782 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat de vonnissen in gepseudonimiseerde vorm worden gepubliceerd. Daartoe moet de rechterlijke orde over een krachtig instrument beschikken. Het pseudonimiseren kan de werklast van de magistraten en griffiers doen toenemen. Nieuwe specifieke professionele structuren moeten die taak op zich nemen.

3.2 INNOVEREN

Aanbeveling o7:

Bevorder de ontwikkeling van een innoverende justitie door de initiatieven in die zin te subsidiëren.

Magistraten en andere juridische professionals in het land voeren reflecties over manieren om hun werk aan de huidige sociale realiteiten aan te passen. Die ideeën leiden tot de creatie van innoverende proefprojecten. De drugsbehandelingskamers die nu nationaal worden uitgerold, zijn een goed voorbeeld. Er zijn ook andere proefprojecten inzake familierecht. Zoals het model van de opvolgkamer die werd gestart door de familierechtbank Dinant en vervolgens werd overgenomen in Antwerpen, Gent en Bergen. De familierechtbank Gent heeft onlangs een proefproject opgestart rond de 'vertrouwenspersoon' voor minderjarige kinderen bij een scheiding van de ouders.

Om die innoverende initiatieven te steunen, zou een aanzienlijk deel van het budget van de rechterlijke macht moeten worden geormerkt voor de creatie, de wetenschappelijke ondersteuning en de opvolging van proefprojecten. Dat kan leiden tot de uitrol op nationale schaal van innoverende oplossingen ten voordele van de rechtzoekende, met een mogelijke directe impact op zijn rechtsbeleving.

3.3 COMMUNICEREN

Aanbeveling o8:

Voorzie voldoende middelen voor de rechterlijke orde om te blijven investeren in een (extern) communicatiebeleid.

Stimuleer opstellers van wetteksten om aandacht te hebben voor een toegankelijke rechtstaal.

Doe bij het opstellen van teksten een beroep op taaldeskundigen met oog voor juridische kwesties.

Het is belangrijk dat de volledige rechterlijke orde zich bewust is van het belang van een doeltreffende externe communicatie om het rechtssysteem transparant, toegankelijk en begrijpelijk te maken voor alle burgers.

De gerechtelijke communicatie heeft meer dan gerichte verbeteringen nodig om strategisch en coherent te zijn en alle beschikbare en geschikte middelen in te zetten om het publiek doeltreffend en objectief in te lichten over alle activiteiten van de rechterlijke orde. Die communicatie moet diverse groepen aanspreken met aangepaste boodschappen in functie van hun specifieke behoeften aan informatie. Dat is nodig om de transparantie, het begrip en, in fine, het vertrouwen in het rechtssysteem te versterken, zonder te vervallen in marketingboodschappen die het vertrouwen van de burgers kunstmatig moeten versterken. Dat zou diezelfde transparantie immers in gevaar kunnen brengen.

Het is fundamenteel om tot een delicaat evenwicht te komen tussen enerzijds het beroepsgeheim, het privéleven en de waardigheid van de personen en anderzijds de wettige nood aan informatie van het publiek, zonder de waardigheid en de integriteit van de gerechtelijke instelling in gevaar te brengen. De inspanning om een cultuur van externe communicatie te ontwikkelen, om de werking van het rechtssysteem toe te lichten en transparantie te garanderen, mag niet worden gezien als een opgave, maar als een fundamentele rol van de rechterlijke orde zelf.

3.4 FYSIEKE TOEGANKELIJKHEID

Aanbeveling 09:

Garandeer de toegankelijkheid van de rechtsgebouwen voor personen met beperkte mobiliteit en personen met een fysieke handicap.

Ondanks de bouw van verschillende nieuwe rechtsgebouwen, zijn talrijke rechtsgebouwen in zeer slechte staat. Bepaalde infrastructuur is moeilijk of zelfs helemaal niet toegankelijk voor personen met beperkte mobiliteit en personen met een fysieke handicap. De toegang tot Justitie wordt ook bepaald door de fysieke toegang tot de rechtsgebouwen. De Grondwet waarborgt trouwens het recht op volledige inclusie in de samenleving.

3.5 FINANCIËLE TOEGANKELIJKHEID

Aanbeveling 10:

Versterk de financiële toegankelijkheid van justitie:

- Verlaag de btw op de prestaties van advocaten en rechtsdeurwaarders tot 6%.
- Verhoog de inkomensgrenzen voor de toegang tot juridische tweedelijnsbijstand.
- Bevorder de toegang tot de rechtsbijstandsverzekering.

De kosten van een procedure vormen een drempel voor de toegang tot justitie. Dit geldt niet alleen voor de meest behoeftigen, die recht hebben op rechtsbijstand en juridische bijstand, maar ook voor de personen met een gemiddeld inkomen, die zich daarom gedwongen kunnen zien aan hun rechten te verzaken. De HRJ raadt daarom een verlaging aan van de btw op de prestaties van advocaten en rechtsdeurwaarders tot 6%. Justitie moet worden beschouwd als een basisbehoefte, wat dit lagere tarief rechtvaardigt. Ook de inkomensplafonds voor de toegang tot de juridische tweedelijnsbijstand moeten worden verhoogd om te voorkomen dat mensen hun rechten niet uitoefenen.

Tot slot zou de toegang tot een rechtsbijstandsverzekering moeten worden uitgebreid. Hiertoe zou een standaardovereenkomst (zoals die voor de burgerlijke aansprakelijkheid voor voertuigen), die de verplichte minimumvoorwaarden voor elke verzekeringspolis inzake rechtsbijstand vastlegt, nuttig zijn. Parallel daarmee zouden de voorwaarden voor de belastingaftrek van juridische verzekeringen moeten worden versoepeld.

3.6 OPLOSSINGSGERICHTE AANPAK

De vijfde Justitiebarometer van de Hoge Raad voor de Justitie is een brede opiniebevraging over de mening van de Belgen over de werking van justitie.

Opvallende vaststelling is dat het aandeel respondenten dat 'voorzitter' of 'eerder voorzitter' is van het elektronisch toezicht als alternatief voor een gevangenisstraf stelselmatig is toegenomen: van 65 procent in editie 2010, naar 69 procent in editie 2014, tot 74 procent in de huidige editie. Daarnaast zijn meer dan acht op de tien respondenten (85 procent) 'voorzitter' of 'eerder voorzitter' van de werkstraf als alternatief voor een gevangenisstraf.

Uit de onderzoeksresultaten blijkt verder dat negen op de tien Belgen voorzitter is van verzoening, wat betekent dat er een draagvlak is om daar meer op in te zetten vooraleer een zaak aanhangig wordt gemaakt bij de rechtscolleges. Ook herstelbemiddeling tussen dader en slachtoffer krijgt steun van meer dan acht op de tien Belgen. Voldoende aangepaste ruimtes voorzien bij de renovatie (of de bouw) van gerechtshoeven kan deze tendens ondersteunen en versterken.

3.7 AANWERVING VAN DE BESTE PROFIELEN TEN DIENSTE VAN DE BURGER

Een Justitie die de burger een kwalitatieve dienstverlening wil bieden, moet zich met de beste profielen omringen. Hiertoe moet de aantrekkelijkheid van de functies van korpschef, magistraat en gerechtspersoneel worden versterkt. Door de meest bekwame kandidaten aan te trekken, kan kwaliteitsvol recht worden gesproken ten voordele van de burger en de maatschappij in haar geheel.

3.7.1 *Aantrekkelijkheid van de mandaten van korpschefs*

Aanbeveling 11:

Koppel de loopbaan van magistraat aan een managerstraject en herwaardeer het mandaat van korpschef via een betere verloning tijdens zijn mandaat.

De hervormingen in verband met de stapsgewijze verzelfstandiging van de rechterlijke orde hebben de taken en verantwoordelijkheden van de korpschef aanzienlijk uitgebreid. Het is dus nog belangrijker geworden om goede kandidaten te overtuigen om korpschef te worden.

Het is zo dat er slechts weinig kandidaten zijn voor de functie van korpschef en soms is er maar één kandidaat voor een vacante plaats. Naast de ontwikkeling van een managerstraject bij de magistratuur zou een betere verloning van de korpschefs tijdens hun mandaat de aantrekkelijkheid verhogen van een functie die cruciaal is

voor de goede werking van een korps. Ook GRECO²³ dringt trouwens aan op de herwaardering en de versterking van de managementfuncties bij Justitie²⁴.

Aanbeveling 12:

Voer een reëel evaluatiesysteem van de korpschefs van de zetel in.

Het Grondwettelijk Hof (toenmalig "Arbitragehof") heeft de wet van 18 december 2006, en meer in het bijzonder de bepalingen betreffende de evaluatie van de korpschefs van de zetel, gedeeltelijk vernietigd. De HRJ vraagt om die reden de dringende tussenkomst van de Grondwetgever en de wetgever opdat alle korpschefs, ook die van de zetel, zouden worden geëvalueerd. Ook de GRECO wijst op het belang van een evaluatie van de korpschefs²⁵.

Gelet op deze internationale aanbevelingen is het belangrijk dat het vraagstuk van de evaluatie van de korpschefs van de zetel werkelijk wordt onderzocht en dat tegemoet wordt gekomen aan de bezwaren van het Grondwettelijk Hof. Gelet op het belang van het beleidsplan bij de voordracht en de evaluatie, lijkt het logisch dat de korpschef zijn beleidsplan bij het begin van zijn mandaat mededeelt aan de leden van zijn korps en bespreekt tijdens de algemene of korpsvergadering, temeer omdat deze vergadering in de regel een advies moet uitbrengen in het kader van de evaluatieprocedure (art. 259novies, §10, 5de lid, Ger.W.). Omdat dit blijkbaar toch niet altijd gebeurt, zou de korpschef daartoe wettelijk verplicht moeten worden.

3.7.2 *Aantrekkelijkheid van het ambt van magistraat*

Aanbeveling 13:

Maak het ambt van magistraat aantrekkelijk. Meer bepaald in termen van arbeidsvoorwaarden (materiële en personele middelen), van sociaal statuut, van geherwaardeerde bezoldiging, van extralegale voordelen en van belang dat wordt gehecht aan het welzijn op het werk.

De aantrekkelijkheid van de magistratuur hangt af van meerdere factoren. Ze hangt hoofdzakelijk af van de omgeving, de arbeidsomstandigheden en de financiële voorwaarden.

Van alle juridische professionals blijven advocaten sterk aangetrokken door het ambt van magistraat²⁶. Toch is het zo dat steeds minder advocaten de stap naar de magistratuur zetten. Zowel ten noorden als ten zuiden van het land verklaren advocaten dat het intellectuele aspect en de belangrijke maatschappelijke rol van magistraat het beroep aantrekkelijk maakt.

Toch volstaan die elementen niet om de negatievere indruk te compenseren die de advocaten hebben van de dagelijkse uitoefening van de functie. Dat is meer bepaald te wijten aan de omgeving en de arbeidsvoorwaarden,

²³ <https://www.coe.int/fr/web/greco> De Groep van Staten tegen Corruptie (GRECO) is een orgaan van de Raad van Europa met als doel de tekortkomingen in de nationale instrumenten ter bestrijding van corruptie op te sporen en aanbevelingen te geven voor de hervorming van de wetgeving, de instituten en de praktijk opdat corruptie beter kan worden voorkomen en bestreden. In het kader van zijn vierde evaluatiecyclus, gewijd aan de preventie van corruptie van parlementsleden, rechters en procureurs, heeft de GRECO aan België een aantal aanbevelingen gedaan. In haar tussentijds conformiteitsverslag van maart 2014, was GRECO van mening dat een groot deel van haar aanbevelingen nog steeds niet was gevolgd: <https://www.coe.int/fr/web/greco/evaluations/belgium>

²⁴ Evaluatieverslag van 28 maart 2014, vierde evaluatiecyclus, GRECO Aanbeveling xi, paragraaf 94: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016806c2c3e>

²⁵ Evaluatieverslag van 28 maart 2014, vierde evaluatiecyclus, GRECO Aanbeveling xi, paragraaf 94: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016806c2c3e>

²⁶ Volgens een peiling van 2018. <https://hrj.be/admin/storage/hrj/jaarverslag-2022.pdf>

alsook aan de financiële voorwaarden. Aangezien potentiële kandidaten hierdoor afgeschrikt worden, moeten alle actoren en beleidsmakers grondig nadenken over manieren om de magistratuur, essentiële functie voor de goede en correcte organisatie van onze democratie, opnieuw aantrekkelijk te maken voor veelbelovende profielen.

De HRJ herhaalt nogmaals dat een modern sociaal statuut, dat rekening houdt met de onafhankelijkheid van de magistratuur, het welzijn van de magistraten en de noden van de dienst en gekoppeld is aan een aantrekkelijke verloning, de aantrekkelijkheid van de magistratuur en de goede werking van de rechterlijke orde ten goede zal komen.

Als de functie niet aantrekkelijk is, zou de publicatie van vacante plaatsen wel eens nutteloos kunnen blijken door een gebrek aan ernstige en gemotiveerde kandidaten.

Aanbeveling 14:

Geef pas benoemde magistraten bij het parket van Brussel gedurende 5 jaar een weddenbijslag²⁷ om kandidaat-magistraten aan te moedigen te solliciteren bij dat parket.

Het parket van de procureur des Konings van Brussel is het grootste van het rijk in termen van personeelsformatie én van volume dat er wordt behandeld. Gezien de specificiteit van sommige vormen van criminaliteit en het grote werkvolume moet het ambt van magistraat bij het Openbaar Ministerie in Brussel absoluut aantrekkelijk worden gemaakt. Inderdaad, hoewel plaatsen bij het parket van Brussel vacant werden verklaard, worden ze niet systematisch toegewezen aan een kandidaat-magistraat omdat het ambt onvoldoende aantrekkelijk is. De toekenning van een premie lijkt een mogelijke oplossing voor het tekort aan kandidaten. Naast de kwestie van de bezoldiging, dringt de HRJ erop aan dat de aantrekkelijkheid van het ambt ook afhangt van factoren zoals: werkkader, verdeling van de werklust, carrièremogelijkheden, enz.

3.7.3 *Aantrekkelijkheid van de functie van lid van het gerechtspersoneel*

Aanbeveling 15:

Maak de functie van lid van het gerechtspersoneel aantrekkelijk. Onder meer door:

- Een specifieke aanwervingsprocedure voor parketgriffiers en -secretarissen in te voeren.
- Een traject van voortgezette opleiding voor het gerechtspersoneel in te voeren.
- Het aantal griffiers, parketsecretarissen en administratieve medewerkers te koppelen aan het aantal magistraten en andere juridische functies (met name juristen, criminologen, referendarissen).
- Telewerk daadwerkelijk mogelijk te maken, zonder dat het de goede dienstverlening aan de rechtzoekende hindert.

De aanwervingsprocedure voor gerechtspersoneel is problematisch. Tal van vacante plaatsen bij de griffies worden tegelijkertijd gepubliceerd. Die vacatures trekken heel veel werkzoekenden aan die niet noodzakelijk belangstelling hebben voor de functie van griffier.

De door Werkenvoor.be georganiseerde aanwervingsprocedure is dezelfde generieke procedure als voor alle andere functies van hetzelfde niveau²⁸ in het openbaar ambt. Die procedure kan leiden tot de aanwerving van personen die geen flauw benul hebben van de inhoud, de werklast en de verantwoordelijkheden van de functie van griffier. De meeste laureaten moeten volledig worden opgeleid wanneer ze bij een rechtbank beginnen. De nieuwe griffiers moeten wel een verplichte opleiding volgen, maar die biedt geen enkele garantie vermits er geen examen volgt. Net als in andere Europese landen²⁹ zou een reflectie kunnen worden gestart over de oprichting van een nationale school voor griffiers en parketsecretarissen.

Zowel bij de zetel als bij het Openbaar Ministerie wordt het kader van het administratief personeel bepaald in functie van het kader van de magistraten. Naast de magistraten genereren andere functies bij de hoven en rechtbanken en bij het Openbaar Ministerie (zoals juristen, referendarissen, criminologen) echter ook administratief werk. De activiteit van die verschillende functies zou door bijkomend administratief personeel moeten worden ondersteund. Gerechtspersoneel zou soortgelijke voordelen moeten hebben als de functies in andere overheidsdiensten om concurrentieel te zijn op de arbeidsmarkt.

3.8 KWETSBARE RECHTZOEKENDEN

Aanbeveling 16:

Richt een aanvaardingscommissie voor professionele bewindvoerders op. Die zou de opname van een professionele bewindvoerder in het nationaal register van gerechtelijke actoren (NRGA) moeten onderzoeken en een advies daarover moeten uitbrengen. Naast de opname zou ze instaan voor de erkenning van de professionele bewindvoerders en voor de opleidingen die ze moeten volgen³⁰.

Aanbeveling 17:

Herzie de middelen van de geestelijke gezondheidssector om de geschikte opvang te garanderen van geesteszieke personen, met name door het aantal beschikbare plaatsen in de psychiatrische instellingen te verhogen (zowel voor meerderjarigen als voor minderjarigen).

De vrederechters, de jeugdrechters, de procureurs des Konings, de psychiaters en de psychiatrische instellingen hebben een primordiale rol in het proces van de opneming ter observatie. Een wederzijds begrip van hun respectievelijke beroepen, van hun werking en van de moeilijkheden waarmee ze worden geconfronteerd, is essentieel om een doeltreffende samenwerking te verzekeren.

Het blijft evenwel belangrijk, naast deze doeltreffende samenwerking en een nieuw wettelijk kader, dat de beleidsmakers bewust zijn van de impact van de uitdagingen inzake geestelijke gezondheid. Duurzame structurele maatregelen, in termen van middelen, zijn nodig om de sector van de geestelijke gezondheid toe te laten normaal te werken en een antwoord te bieden op meer bepaald de talrijke vragen van de gerechtelijke wereld.

²⁸ Selor.

²⁹ Frankrijk heeft een École nationale des greffes.

³⁰ <https://hrj.be/admin/storage/hrj/advies-statuut-nl-.pdf>

4. VERBETER DE WERKING VAN DE HOGE RAAD VOOR DE JUSTITIE

4.1 ADVIES EN ONDERZOEK

Aanbeveling 18:

Geef (de voorzitter van) de Verenigde advies- en onderzoekscommissie toegang tot het rijksregister, zodat deze, in het kader van haar bevoegdheid om een bijzonder onderzoek te voeren, personen kan oproepen om te worden gehoord.

De Verenigde advies- en onderzoekscommissie kan zowel magistraten als gerechtspersoneel horen in het kader van een bijzonder onderzoek. Het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat niet alleen de leden van de rechterlijke orde, maar ook elke persoon die nuttig kan worden gehoord, mag worden gehoord. Bij verschillende bijzondere onderzoeken waren er hoorzittingen met: gepensioneerde magistraten, politieambtenaren, professionals uit de gezondheidssector, slachtoffers, enz. De voorzitter van de Verenigde advies- en onderzoekscommissie zou toegang moeten hebben tot het rijksregister om gemakkelijk contact te kunnen opnemen met personen die niet tot de rechterlijke orde behoren en zouden moeten worden gehoord.

Aanbeveling 19:

Maak de wettelijke bepaling uit art. 259bis14 Ger. W., waarbij de Verenigde advies- en onderzoekscommissie zich te allen tijde alle documenten en inlichtingen die ze nodig acht om haar opdrachten te vervullen, kan doen verstrekken, en waarbij de gerechtelijke overheden zijn gehouden op dat verzoek in te gaan, uitdrukkelijk van toepassing op de bevoegdheid om een bijzonder onderzoek of een audit uit te voeren. Het Gerechtelijk Wetboek zou de toegang van de HRJ tot alle documenten en inlichtingen die nodig zijn om haar verschillende opdrachten te vervullen, uitdrukkelijk tot regel moeten verheffen.

In het kader van haar opdrachten van toezicht en promotie van het gebruik van mechanismen van interne beheersing bij de rechterlijke orde, zou de Verenigde advies- en onderzoekscommissie op elk moment toegang moeten hebben tot de documenten en inlichtingen die ze nodig acht om haar opdrachten te vervullen. Hiertoe moeten de gerechtelijke overheden het verzoek om informatie inwilligen. Die mogelijkheid zou evenwel ook moeten gelden voor bijzondere onderzoeken of audits. Naast de mogelijkheid om een gerechtelijk dossier te vragen (voorzien in artikel 259bis16 van het Gerechtelijk Wetboek), zou de Verenigde advies- en onderzoekscommissie uitdrukkelijk toegang moeten hebben tot alle documenten en informatie die nodig is in het kader van een bijzonder onderzoek of een audit (zoals: werkkaften, e-mailuitwisselingen, interne richtlijnen, enz.).

Aanbeveling 20:

Wijzig artikel 259bis16 van het Gerechtelijk Wetboek zo dat de Verenigde advies- en onderzoekscommissie het bijzonder onderzoek in principe leidt en de bevoegde korpschef of hiërarchische meerdere dat uitzonderlijk doet. In hetzelfde artikel moeten in §3, eerste lid, en in §4, sowieso de woorden “van haar leden” worden vervangen door “van de stemmen”.

Sinds de oprichting van de Hoge Raad voor de Justitie werden bijna alle bijzondere onderzoeken door de Verenigde advies- en onderzoekscommissie en niet door de korpschef of hiërarchische meerdere van een gerechtelijke entiteit uitgevoerd. Onafhankelijkheid en expertise rechtvaardigen dat. Bovendien is het risico van belangenconflicten beperkt wanneer de Hoge Raad voor de Justitie het bijzonder onderzoek uitvoert, a fortiori wanneer de bevoegde korpschef of hiërarchische meerdere een mogelijke rol speelt in de disfunctie van de rechterlijke orde. Om de wetgeving op de praktijk af te stemmen, zou artikel 259bis16 van het Gerechtelijk Wetboek hieraan moeten worden aangepast.

De Verenigde advies- en onderzoekscommissie heeft 16 leden (8 NL en 8 FR) en kan slechts geldig beraadslagen wanneer ten minste zes leden van elke commissie aanwezig zijn (art. 259bis11, §2, laatste lid, Ger.W.). Met uitzondering van de twee voorzitters van de AOC's, zijn de leden van de VAOC geen permanente leden, zodat het behalen van dit quorum niet evident is.

In het kader van de bijzondere onderzoeken voorziet art. 259bis16 Ger.W. daarenboven in zeer strenge bijzondere meerderheidsvereisten: Een meerderheid van twee derden “van de leden” van de VAOC is nodig als zij het bijzonder onderzoek zelf wenst uit te voeren (§3). Dezelfde meerderheid is nodig voor de goedkeuring van het verslag van het bijzonder onderzoek (§4). De meerderheid van twee derden “van de leden” betekent dat minstens 11 van de 16 leden van de VAOC moeten instemmen, ongeacht het aantal leden dat aanwezig is op de betrokken vergadering VAOC.

Dit belemmert een vlotte besluitvorming. Er wordt voorgesteld om enkel een meerderheid van twee derden “van de stemmen” te eisen voor die beslissingen.

Aanbeveling 21:

Wijzig het Gerechtelijk Wetboek zo dat de adviezen en voorstellen bedoeld in artikel 259bis-12, § 1³¹ en de verslagen bedoeld in de artikelen 259bis-14, §3³², 259bis-15, §7³³ en 259bis-16, §4³⁴ niet langer door de algemene vergadering van de Hoge Raad voor de Justitie moeten worden goedgekeurd, maar dat de Verenigde advies- en onderzoekscommissie dat rechtstreeks kan doen. Die wijziging moet echter samengaan met de mogelijkheid voor een zeker aantal leden van de Verenigde benoemings- en aanwijzingscommissie (volgens een vastgelegd quorum) om voornoemde adviezen, voorstellen en verslagen binnen een bepaalde termijn in de algemene vergadering te evoceren.

Om de vragen van de wetgever en de burgers snel te beantwoorden, zouden sommige stemmingen kunnen worden beperkt tot de stemming in de Verenigde advies- en onderzoekscommissie. Indien de adviezen en

³¹ Adviezen en voorstellen over:

1° de algemene werking van de rechterlijke orde;

2° de wetsvoorstellen en -ontwerpen die een weerslag hebben op de algemene werking van de rechterlijke orde

3° de aanwending van de beschikbare middelen.

³² Het jaarverslag over de manier waarop de interne beheersingsmiddelen worden gebruikt en hun werking kan worden verbeterd.

³³ Een schriftelijk verslag over de opvolging van de ontvangen klachten.

³⁴ Het onderzoeksverslag van de Verenigde advies- en onderzoekscommissie.

voorstellen, bedoeld in artikel 259bis12, § 1, niet meer door de algemene vergadering zouden moeten worden goedgekeurd, zouden leden van de benoemings- en aanwijzingscommissies moeten kunnen deelnemen aan de werkgroepen die de adviezen voorbereiden.

Meerdere bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek voorzien nu in verschillende soorten uitwisselingen tussen de commissies³⁵. De advies- en onderzoekscommissie kan, meer algemeen, alle nuttige informatie voor de redactie van haar adviezen inwinnen. Indien het dus mogelijk is om derden te raadplegen, is het *a fortiori* mogelijk een beroep te doen op de expertise van de leden van de benoemings- en aanwijzingscommissies³⁶.

4.2 BENOEMING EN AANWIJZING

Aanbeveling 22:

Breid de bevoegdheden van de Verenigde benoemings- en aanwijzingscommissies uit tot:

- De voordracht van kandidaten voor alle internationale rechtscolleges.
- De internationale delegaties en externe missies voor de magistraten.

Breid de bevoegdheden van de benoemings- en aanwijzingscommissies uit tot:

- de voordracht van kandidaten voor de adjunct-mandaten van afdelingsvoorzitter, van procureur des Konings en van afdelingsauditeur.
- de voordracht van kandidaten voor functies van niet-beroepsmagistraten (assessoren in de strafuitvoeringsrechtbank, raadsheren in sociale zaken, rechters in sociale zaken en rechters in ondernemingszaken).

De Hoge Raad voor de Justitie wenst eraan te herinneren dat het op vlak van benoemingen en aanwijzingen binnen de rechterlijke organisatie van belang is dat alle toegangswegen tot de magistratuur beheerd blijven door een onafhankelijk orgaan. In het verleden³⁷ heeft de Hoge Raad voor de Justitie al voorgesteld om de bevoegdheden van de Verenigde benoemings- en aanwijzingscommissie uit te breiden tot de voordracht van kandidaten in alle internationale instellingen (Europees hof voor de Rechten van de Mens, Europees parket, enz.). De Hoge Raad voor de Justitie is vandaag enkel bevoegd voor het rangschikken van de Belgische kandidaten voor het ambt van rechter in het Internationaal Strafgerechtshof. Door deze bevoegdheid uit te breiden tot andere internationale functies zouden de voordrachten voor dit soort betrekkingen transparanter en objectiever worden en minder vatbaar zijn voor de vaak gehoorde kritiek dat deze benoemingen in grote mate gepolitiseerd zijn en omgeven door geheimzinnigheid.”

In dezelfde logica zou de Verenigde benoemings- en aanwijzingscommissie bevoegd moeten zijn voor elke delegatie van een magistraat in een internationale organisatie of een externe missie.

Gelet op de sleutelrol van deze functies, zouden de benoemings- en aanwijzingscommissies bevoegd moeten zijn voor de voordracht van de kandidaten voor de adjunct-mandaten van afdelingsvoorzitter, van procureur des Konings en van afdelingsauditeur. De HRJ zou ook bevoegd moeten zijn voor de voordracht van kandidaten voor

³⁷ <https://csj.be/admin/storage/hrj/aoo88b.pdf>

functies van niet-beroepsmagistraten (assessoren in de strafuitvoeringsrechtbank, raadsheren in sociale zaken, rechters in sociale zaken en rechters in ondernemingszaken). Om effectief te zijn, moet een dergelijke uitbreiding gepaard gaan met een verhoging van het werkingsbudget van de instelling.

